HRVATSKA GOSPODARSKA KOMORA
Sektor za financijske institucije, poslovne informacije i ekonomske analize
Odjel za makroekonomske analize

BDP i gospodarska snaga županija

Uvodno

BDP po županijama u 2014. godini i trendovi

HGK indeks gospodarske snage po županijama

Zaključno

Veljača 2017.

Uvodno

Bruto domaći proizvod (BDP) sveobuhvatni je pokazatelj gospodarstva neke države. BDP u Hrvatskoj objavljuje se, između ostalog, na razini cijele države i na razini županija. BDP na razini županija pokazuje prostornu raspodjelu gospodarske aktivnosti, a u slučaju RH ta prostorna raspodjela pokazuje velike razlike u gospodarstvu tj. u razvijenosti županija. Potreba za izradom statističke podloge za analiziranje stanja gospodarstva po prostornom kriteriju (služi kao temelj i za usmjeravanje sredstava fondova EU) postoji i na razini EU, što je uočljivo iz kontinuiranog objavljivanja podataka o BDP-u po regijama (prema NUTS-u 2, postoji 276 regija, a prema NUTS-u 3, postoje 1.342), koje objavljuje statistički ured Eurostat.

Novoobjavljeni podatci Državnoga zavoda za statistiku, BDP po županijama u 2014. godini, predstavljaju povod za izradu kratke analize na tu temu.

BDP po županijama u 2014. godini i trendovi

U 2014. godini nominalni BDP iznosio je 328,1 milijardu kuna, što je 0,4% manje u odnosu na 2013. godinu. Spomenuti pad strukturno je rezultat pada u 11 županija (u 2013. u osam županija pad, a u 2012. u 15). Najveći apsolutni pad (-733,4 milijuna kuna) zabilježen je u Primorsko-goranskoj županiji, a najveći relativan pad (-6,8%) zabilježen je u Virovitičko-podravskoj županiji.

Grad Zagreb i dalje ima najveći udio (33,3%) u ukupnom BDP-u RH, dok Ličko-senjska županija ima najmanji udio (0,9%). U Gradu Zagrebu u 2014. godini zabilježen je pad nominalnog BDP-a (-138,2 milijuna kuna) koji je bio znatno manji nego u 2013. godini (-1,1 milijardu kuna). Podatci Fine navode na zaključak da je godišnji porast dobiti poduzetnika te godine u Gradu Zagrebu (20,9%), tj. bolji rezultati poslovanja poduzetnika, imao djelomičan utjecaj na znatno slabljenje spomenutoga pada nominalnog BDP-a.

Pored udjela, razlika između tih dviju županija, tj. pokazatelj jačine disproporcije gospodarske razvijenosti u RH, uočljiv je i apsolutnim brojkama. Tako je u Gradu Zagrebu BDP iznosio 109,1 milijardu kuna, što je 37,6 puta više nego u Ličko-senjskoj županiji, gdje je BDP iznosio 2,9 milijardi kuna.

Postojanje značajnih razlika u razvijenosti županija u RH zorno prikazuje podatak da je nominalni BDP Grada Zagreba (kao RH regije s najvećim BDP-om) 37,6 puta veći u odnosu na BDP Ličko-senjske županije (RH regija sa najmanjim BDP-om). Pored toga, ta razlika u razvijenosti još je i veća u 2014. godini nego što je bila 2008. godine (31 put).

Razlike između županija uočljive su i prema pokazatelju BDP-a po stanovniku. Prosječan BDP po stanovniku RH u 2014. godini iznosio je 77.456 kuna (10.152 eura) i bio je gotovo isti kao u 2013. godini. Najveći iznos tog pokazatelja (136.640 kuna) bilježi se u Gradu Zagrebu, a najmanji (43.145 kuna) u Virovitičko-podravskoj županiji. Tako je najviši BDP po stanovniku 3,2 puta veći u odnosu na najniži.

BDP PO STANOVNIKU u 2014. GODINI

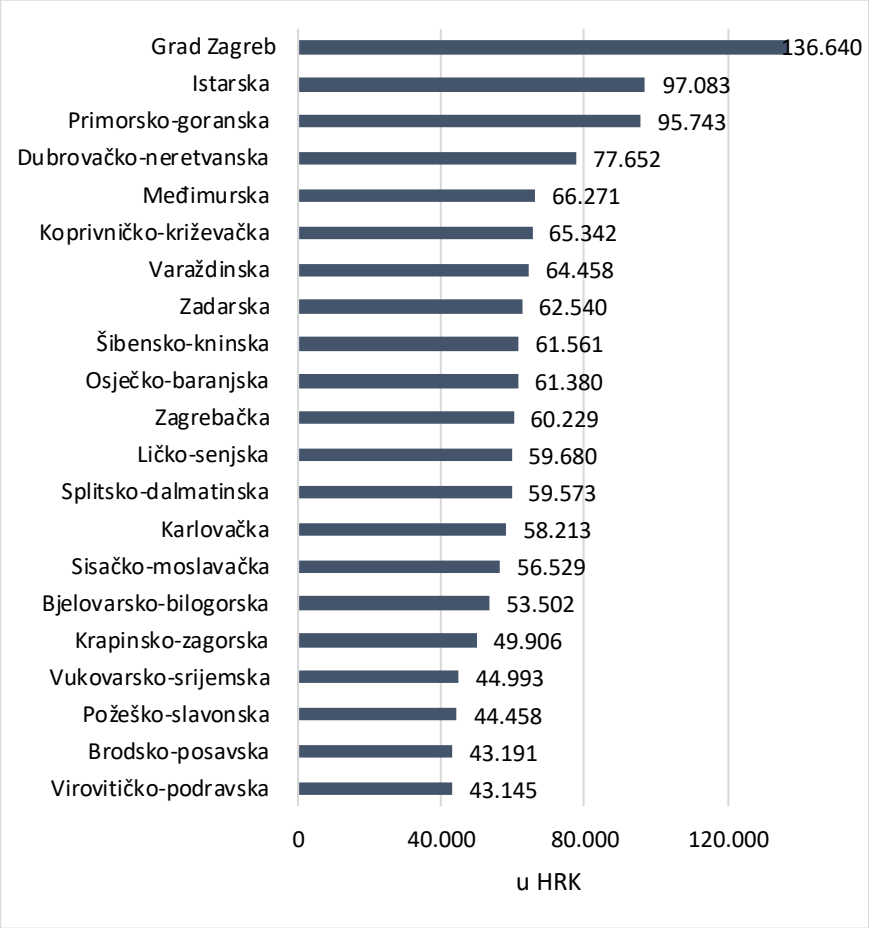

Izvor: DZS; obrada: HGK

Pad nominalnog BDP- a u 2014. godini nastavak je dosadašnjega silaznog trenda koji diskontinuirano traje od 2009. godine (iznimka je 2011. godina) i djelomično je rezultat, tada još nepovoljnijih kretanja domaće potražnje (osobne potrošnje kućanstava, državne potrošnje i investicija). Slijedom spomenutoga trenda, razina nominalnog BDP-a u 2014. godini 5,6% je manja u odnosu na onu iz 2008. godine.

Prema NUTS 2 regionalnoj podjeli EU, Hrvatska se sastoji od dviju regija: Kontinentalna Hrvatska (oko 2,96 milijuna stanovnika) te Jadranska Hrvatska (oko 1,47 milijuna stanovnika). Gledajući BDP po stanovniku prema paritetu kupovne moći u 2014. godini, dvije regije u Hrvatskoj rangirane su

BRUTO DOMAĆI PROIZVOD

tekuće cijene

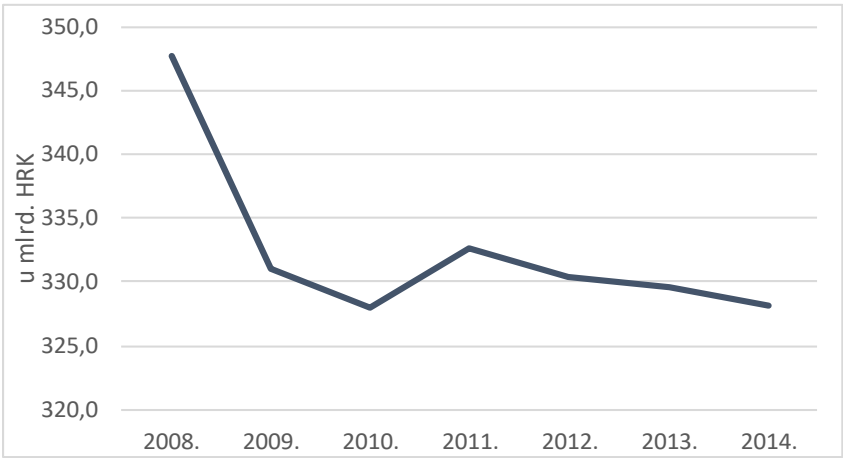

Izvor: DZS; obrada: HGK

na 238. mjestu (Kontinentalna Hrvatska) i 245. mjestu (Jadranska Hrvatska), a prema spomenutom pokazatelju nalaze se na 60% tj. 57% prosjeka EU. Smanjivanje razlika u razvijenosti županija u RH i općenito poboljšanje konkurentnosti tj. poboljšanje ranga u EU može se postići adekvatnim iskorištavanjem sredstava fondova EU.

HGK indeks gospodarske snage po županijama

HGK INDEKS GOSPODARSKE SNAGE ŽUPANIJA

Rang	Županija / grad	Vrijednost indeksa	Promjena ranga*
1	**Grad Zagreb**	148,9	0
2	**Istarska županija**	127,1	0
3	**Primorsko-goranska županija**	105,4	0
4	**Varaždinska županija**	96,6	0
5	**Dubrovačko-neretvanska županija**	93,7	0
6	**Zagrebačka županija**	92,7	0
7	**Zadarska županija**	91,2	0
8	**Međimurska županija**	89,7	+1
9	**Koprivničko-križevačka županija**	89,6	-1
10	**Krapinsko-zagorska županija**	85,9	+1
11	**Karlovačka županija**	85,6	-1
12	**Splitsko-dalmatinska županija**	82,1	0
13	**Šibensko-kninska županija**	80,6	0
14	**Osječko- baranjska županija**	79,2	+1
15	**Sisačko-moslavačka**	79,0	-1
16	**Ličko-senjska županija**	75,0	0
17	**Vukovarsko-srijemska županija**	72,4	0
18	**Brodsko-posavska županija**	70,0	0
19	**Požeško-slavonska županija**	68,2	0
20	**Virovitičko-podravska županija**	67,7	0
21	**Bjelovarsko-bilogorska županija**	67,0	0

Izvor: DZS, FINA, Ekonomski fakultet: "Demografski scenariji i migracije", izračuni HGK

*promjena u odnosu na prošlogodišnji rang

Hrvatska gospodarska komora prošle je godine provela postupak ocjenjivanja i razvrstavanja svih županija u Republici Hrvatskoj prema indeksu gospodarske snage.

HGK indeks gospodarske snage jest kompozitni pokazatelj koji se računa kao zbroj ponderiranih šest gospodarskih pokazatelja u trogodišnjim prosjecima te uključuje demografske projekcije radi mjerenja stupnja gospodarske snage i gospodarskog potencijala županija u odstupanju od prosjeka RH (indeks gospodarske snage iznad 100 pokazuje da je pojedina županija iznad prosjeka RH, dok vrijednost niža od 100 znači da je pojedina županija ispod prosjeka RH). Time se realnije definira međusobno pozicioniranje županija te se

pridonosi aktiviranju razvojnih resursa pojedine županije. Konačno, ovim se sustavom ocjenjivanja i razvrstavanja dobiva analitička podloga za praćenje promjena u stupnju gospodarske razvijenosti županija (indeks se može ažurirati s novim podatcima).

Temeljem objave BDP-a po županijama za 2014. godinu, revidirane su vrijednosti HGK indeksa gospodarske snage. Rezultati pokazuju da se samo Grad Zagreb i dvije županije nalaze iznad prosjeka RH, dok je preostalih osamnaest županija ispod prosjeka. Takav položaj većine županija posljedica je upravo utjecaja Grada Zagreba na visinu prosjeka RH. Najniže pozicionirane su Bjelovarsko-bilogorska, Virovitičko-podravska i Požeško-slavonska županija, čiji se indeksi nalaze na razini oko 2/3 prosjeka RH. Upravo te županije s nižim indeksom gospodarske snage predstavljaju potencijal za gospodarski razvoj odnosno postoji potreba za ulaganjem u njihov razvoj, s ciljem prostorno ravnomjernijeg ukupnoga gospodarskog rasta RH.

Zaključno

Novoobjavljeni podatci o BDP-u RH po županijama u 2014. godini samo su potvrdili nastavak trenda nepovoljnih omjera među županijama tj. potvrdili su i dalje prisutne velike razlike u razvijenosti među županijama. HGK je napravila indeks koji se sastoji od više gospodarskih pokazatelja te u jednoj brojci (indeksu) pokazuje gospodarsku snagu neke županije i nesrazmjer u razvijenosti, ali s druge strane i razvojni potencijal županija koje su na začelju.

Sredstva fondova EU koja su na raspolaganju mogu, i trebala bi, biti dobar alat za smanjenje spomenutih razlika, jer je njihova iskorištenost još uvijek niska. Naime, prema podatcima Europske komisije, u protekle tri godine ovoga proračunskog razdoblja (2014-2020. godina), točnije do studenoga prošle godine, Hrvatska je iskoristila, odnosno isplaćeno joj je za projekte, tek 0,4%, što Hrvatsku svrstava na 22. mjesto među članicama EU28 kada se gleda uspješnost povlačenja sredstava. U usporedbi s članicama EU10, samo su Slovenija i Rumunjska bile neuspješnije od Hrvatske.

Opće napomene:

Ovu analizu izrađuje i za nju je odgovorna HGK. Informacije, mišljenja, analize i zaključci koji se iznose temelje se na javnim statističkim i ostalim informacijama što potječu iz izvora u čiju se potpunost i točnost HGK pouzdaje, ali za koje ne jamči. Utoliko su informacije, mišljenja, analize i zaključci izneseni u ovoj publikaciji podložni promjenama koje ovise o promjenama izvora informacija te o promjenama koje nastupe od trenutka pisanja teksta do njegova čitanja. Ova publikacija ili njeni dijelovi ne mogu se kopirati ili bilo kako drukčije reproducirati bez navođenja izvora.

HRVATSKA GOSPODARSKA KOMORA
Sektor za financijske institucije, poslovne informacije i ekonomske analize
Odjel za makroekonomske analize
Tel. 01/4828 – 373; elektronička pošta: makroekonomija@hgk.hr